

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

לשבת קדש פרשת פנחס תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

נדריים - מ"ח

1. משנה - כיצד הדין המדיר בלשון חרם?
 - א. הריני עליך חרם - המודר אסור.
 - ב. הרי את עלי חרם - הנודר אסור.
 - ג. הריני עליך ואת עלי - שניהם אסורין.

ושניהם מותרין בדבר של עולי בבל, כגון הר הבית, והעזרות, והבור שבאמצע הדרך. ואסורים בדבר של אותה העיר, כגון הרחבה, והמרחץ, ובית הכנסת, והתיבה, והספרים.
2. מה תקנתן - יכתוב המדיר את חלקו לנשיא ואז המודר יהיה מותר. אלו דעות הובאו במשנה בענין 'נשיא'?
 - א. ר' יהודה - האיסור נותר בין אם כותב לנשיא ובין אם כותב להדיוט.
 - ב. הכותב לנשיא - אין צריך לזכות ע"י אחר כדי שיפקע האיסור, והכותב להדיוט - צריך לזכות.
 - ג. חכמים - אחד זה ואחד זה צריכין לזכות, לא דברו בנשיא אלא בהוה, שהמקרה המצוי שאדם כותב חלקו לנשיא. לענין אנשי גליל - פסק רבי יהודה שאינם צריכין לכתוב, שכבר כתבו אבותיהן על ידיהן. ובבבלי: ר' יהודה אומר: אנשי גליל קנטרנין היו, והיו נודרין הנאה זה מזה, עמדו אבותיהם וכתבו חלקיהן לנשיא.
3. משנה - המודר הנאה מחבירו ואין למודר מה לאכול, נותנו לאחר לשום מתנה, והלה מותר בה. אמנם אם הוכיח סופו על תחילתו שהתכוון להערים אסור למודר להנות ממנו. איזה מעשה מסייע הביאה לכך המשנה?

מעשה באחד בבית חורון שהיה אביו נודר הימנו הנאה, והיה משיא את בנו, ואמר לחברו: חצר וסעודה נתונים הינן לפניך אלא כדי שיבא אבא ויאכל עמנו בסעודה. אמר: אם שלי הם הרי הם מוקדשין לשמים. א"ל: נתתי לך את שלי שתקדישם לשמים? אמר לו: נתת לי את שלך אלא שתאה אתה ואביך אוכלין ושותין ומתרצין זה לזה, ויהא עון תלוי בראשו? אמרו חכמים: כל מתנה שאינה שאם הקדישה תהא מקודשת - אינה מתנה.
4. באיזה אופן רבא ביאר את איסור 'מתנת בית חורון'?
 - א. דווקא כשאמר 'והינן לפניך אלא כדי שיבא אבא', אבל אמר 'שיהו לפניך שיבא אבא' - מדעתך הוא. ואינו מתנה בזה אלא רק מודיע את רצונו.
 - ב. לישנא אחרינא - אפילו אמר לו 'הן לפניך יבא אבא ויאכל' - אסור, כיון שסעודתו מוכחת עליו שדבריו הם תנאי גמור.
5. מעשה באב שכעס על בנו שהיה גונב, ואסר עליו את כל נכסיו, אמרו לאב: ומה יהיה אם בנו של בנך יהיה תלמיד חכם ואתה מפסידו, אמר להם יקנה בני רק על מנת שאם בנו יהיה תלמיד חכם יקבל מאביו, ואם לא יהיה ת"ח יתברר שבני לא קנה כלום. האם בכוח הבן לקנות רק לענין להקנות?
 - א. פומבדיתאי: קני על מנת להקנות - לא קני.
 - ב. רב נחמן: קני על מנת להקנות - קני, כשם שבקנין סודר נותן לחבירו את הסודר רק לצורך הקנין. ודחה רב אשי:
 - א. מי אמר שאם יתפוס המקבל את הסודר ולא ירצה להחזירו שאין תפיסתו מועילה.
 - ב. בסודר הוא נתון לו כדי לזכות בו מיד, משא"כ במעשה בזמן שיהיה בנו ת"ח מעשה ההקנאה של האב לבנו כבר אינו קיים.
6. רבא הקשה לרב נחמן - הרי מתנת בית חורון קני על מנת להקנות הוא, ושנינו שלא קני. מה ענה לו רב נחמן?
 - א. פעמים ענה לו משום דסעודתו מוכחת עליו.
 - ב. פעמים ענה לו שהמשנה כר"א שאמר: אפילו ויתור אסור במודר הנאה, וכשם שמחמיר בויתור, מחמיר גם במתנת בית חורון שלענין הנדר אינו נחשב מתנה, אך מ"מ הקנין חל.